

Nr 101.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa pensioner från allmänna indragningsstaten; given Stockholms slott den 5 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Svensson anför, beträffande ärendet under punkten 1:o efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 9 september 1925 dagtecknad skrift har dåvarande expeditionsvakten hos försäkringsinspektionen Per Erik Andersson — med förmälan att han, som den 25 påföljande oktober uppnådde en ålder av 70 år och i följd därav sistnämnda dag komme att avgå med pension från sin befattning hos inspektionen, vid avgången endast kunde komma i åtnjutande av avkortad pension — anhållit, att Kungl. Maj:t ville föreslå 1926 års riksdag medgiva, att han finge till utfyllnad av nämnda pension tillgodoräkna sig den tid han tjänstgjort hos riksdagen och dess verk.

Av berörda skrift bifogade handlingar framgår, att Andersson, som är född den 25 oktober 1855, varit anställd hos försäkringsinspektionen sedan

[1.]
*Ang. tilläggs-
pension åt
förra expedi-
tionsvakten
hos försäk-
ringsinspek-
tionen P. E.
Andersson.*

den 1 januari 1904 samt att han tjänstgjort dels som nattvakt vid nationalmuseum sedan den 15 februari 1898 — vilken tjänst han fortfarande bestrider — dels som e. o. vaktmästare hos riksgäldskontoret under tiden den 6 december 1888—1892, dels ock som vaktmästare under 1899—1903 års riksdagar hos riksdagens andra kammare, under 1888—1895 och 1898 års riksdagar hos riksdagens statsutskott, under åren 1898—1903 hos riksdagens revisorer och hos 1903, 1908 och 1918 års kyrkomöten.

Då Anderssons tjänstetid hos försäkringsinspektionen och nationalmuseum uppgått till endast 27 år 8 månader och 10 dagar, varav 5 år 10 månader och 15 dagar vid nationalmuseum under åren 1898—1903, och följaktligen allenast 27 tjänstår kunnat tagas i beräkning vid fastställandet av hans pension, har denna med iakttagande av föreskriven avrundning bestämts till $27/35$ av det för Andersson gällande pensionsunderlaget, 1,644 kronor, eller till 1,272 kronor.

Avsked från expeditionsvaktsbefattningen har beviljats Andersson från och med den 26 oktober 1925.

Över berörda framställning hava utlåtanden avgivits av försäkringsinspektionen den 30 september 1925 och av statskontoret den 8 januari 1926.

*Försäkrings-
inspektionen.*

Försäkringsinspektionen har förordat bifall till framställningen.

Statskontoret.

Efter att hava erinrat att vid beräkandet av pensionen åt sökanden hänsyn tagits till allenast den tid han tjänstgjort hos försäkringsinspektionen och omedelbart dessförinnan vid nationalmuseum anför statskontoret i sitt förenämnda utlåtande följande:

»Sökanden har nu begärt att jämväl få tillgodoräkna sig sin tjänstetid hos riksdagen och dess verk. Denna tid torde, till den del densamma icke på grund av att sökanden samtidigt innehaft anställning vid nationalmuseum redan medtagits vid bestämmandet av den honom tillerkända pensionen, uppgå till omkring $5\frac{1}{2}$ år. Ett tillgodoräkande av nämnda tid lär emellertid icke böra ske utan att riksdagens medgivande härtill inhämtats. Medtages nämnda tid, skulle sökanden kunna förklaras berättigad uppbära pension med $33/35$ av det för honom gällande pensionsunderlaget.

Statskontoret har emellertid samtidigt med förevarande ansökning till behandling förehått en framställning från t. f. chefen för nationalmuseum om beredande åt sökanden av tilläggspension till det högsta belopp, som kunde anses skäligt med hänsyn till hans långa och väl vitsordade tjänstgöring såsom nattvakt vid nationalmuseum under åren 1898—1925. Hänsyn till sökandens berörda tjänstgöring har emellertid tagits vid utmätandet av hans pension, i den mån tjänstgöringen icke fullgjorts vid sidan av den med anställningen i försäkringsinspektionen förenade tjänstgöringen. Enligt vad statskontoret inhämtat bestrider sökanden allt fortfarande befattningen såsom nattvakt, men har avsked meddelats honom från expeditionsvaktstjänsten.

Då något avseende torde böra tillmätas den omständigheten att sökanden i mera än 21 år samtidigt bestritt befattningar såväl inom försäkringsinspektionen som vid nationalmuseum, och då det arbete, som av honom utförts under förutnämnda anställning hos riksdagen, skäligen torde i pensions-

hänseende böra få tillgodoräknas honom, får statskontoret hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att expeditionsvakten P. E. Andersson må från och med dagen näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin anställning som nattvakt vid nationalmuseum, uppbära tillläggspension å allmänna indragningsstaten med ett belopp, utgörande skillnaden mellan honom enligt statskontorets beslut den 17 september 1925 tillerkänd pension och full pension å hans befattning såsom expeditionsvakt, eller med 372 kronor för år.»

Under åberopande av vad i ärendet förekommit anser även jag mig böra föreslå beredande av tillläggspension åt Andersson. Mot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, sättet för detsammias bestridande och tidpunkten, varifrån pensionen skulle utgå, har jag icke något att erinra.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre expeditionsvakten hos försäkringsinspektionen Per Erik Andersson må, räknat från och med dagen näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin anställning som nattvakt vid nationalmuseum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta, utöver honom författningsenligt tillerkänd pension å 1,272 kronor för år, en tillläggspension av 372 kronor årligen.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Gerda Martina Elisabet Larsson, född Laurell, änka efter förre skeppsmättningsöverkontrollören Karl Oskar Larsson, anhållit, att någon pension av statsmedel måtte beredas henne.

Vid ansökningen hava fogats dels prästbevis, utvisande att sökanden är född den 30 november 1858, dels bouppteckning efter förre skeppsmättningsöverkontrollören Karl Oskar Larsson, varav inhämtats, att han, som varit född den 7 november 1853, avlidit den 12 augusti 1925 och såsom stärbhusdelägare efterlämnat änkan Larsson, två myndiga barn och en omyndig sonson, son till ett avlidet tredje barn, samt att behållningen i boet utgjorde 4,967 kronor 1 öre. Därjämte har företetts ett intyg av innehåll, att sökanden utöver den henne tillkommande andelen i boet efter mannen icke ägde andra tillgångar än dels ett kapital om 25,000 kronor, som tillfallit henne genom testamente efter en hennes släkting, dels ock på grund av äktenskapsförord diverse lösören till ett värde av omkring 900 kronor.

Avsked från befattningen såsom skeppsmättningsöverkontrollör och överinspektör hos kommerskollegium beviljades sökandens avlidne man med utgången av november månad 1921. Han innehade då 44 tjänstår i statens tjänst. Nämnda befattning hade han dock icke innehaft längre än från och med den 1 januari 1920 — från och med vilken dag befattningen blev uppförd å kommerskollegii ordinarie stat — varför han vid sin avgång från tjänsten enligt gällande pensionsbestämmelser icke var berättigad till full

*Departements-
chefen.*

[2.]

*Ang. pension
åt förre
skeppsmät-
tningsöverkon-
trollören K. O.
Larssons änka
G. M. E.
Larsson.*

pension. Med hänsyn till hans långvariga verksamhet i statens tjänst tilldelade honom emellertid 1921 års riksdag med bifall till en i sådant avseende avlåten proposition en årlig tilläggs pension av 3,000 kronor, varigenom han tillsammans med vad enligt civila pensionslagen tillkom honom i pension erhöi 5,000 kronor eller den pension, varav han skulle ha kommit i åtnjutande, därest han vid sin avgång från tjänsten varit berättigad till full pension.

Då sökandens man först vid uppnådda 66 levnadsår fått ordinarie anställning i statstjänst, kunde han icke vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa.

Över förevarande ansökning hava utlåtanden avgivits av kommerskollegium den 3 december 1925 och av statskontoret den 21 januari 1926.

Kommerskollegium.

Kommerskollegium har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Statskontoret.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande.

Med hänsyn till att sökanden, som visserligen vore ägare till ett kapital av 25,000 kronor, på grund av hög ålder torde få anses oförmögen att genom eget arbete bidra till sin försörjning samt i betraktande av hennes mans långvariga och väl vitsordade arbete i statens tjänst ville det synas statskontoret vara med billighet överensstämmande, att något årligt understöd av statsmedel bereddades henne. Beträffande understödets belopp vore att märka, att sökanden skulle hava kommit i åtnjutande av pension till ett belopp av 1,250 kronor från civilstatens änke- och pupillkassa, därest mannen varit delägare i kassan. Då några pensionsavgifter i förevarande fall icke blivit erlagda, syntes likväl en nedsättning böra ske, förslagsvis till 900 kronor. Statskontoret hade emellertid i annat sammanhang föreslagit, att varje pension, som hädanefter beviljades av riksdagen, avpassades till sådant belopp, att i själva pensionen inginge ekvivalent för pensionstillägg och för skillnaden mellan reducerat och oreducerat dyrtidstillägg. Då en oregerad änkepension å 900 kronor motsvarades av en reglerad sådan å 1,020 kronor, tillstyrkte statskontoret, att sökanden finge, räknat från och med månaden näst efter den, i vilken sökandens man avlidit, å allmänna indragningsstaten, så länge hon förbleve änka, åtnjuta en årlig pension av 1,020 kronor.

Departementschefen.

Ehuru sökandens ekonomiska ställning enligt vad upplyst blivit icke är sådan, att särskilt ömmande omständigheter kunna anses föreligga uti ifrågavarande fall, synas mig dock, med hänsyn särskilt därtill att sökandens man icke kunnat vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa, starka billighetsskäl tala för att pension beredes henne av statsmedel. I fråga om beloppet av pensionen och sättet för densamma bestridande ansluter jag mig till vad statskontoret därutinnan föreslagit. Tidpunkten, från vilken pensionen bör utgå, synes mig dock skäligen kunna framflyttas till den 1 januari 1926.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att framlidne skeppsmättningsöverkontrollören och överinspektören Karl Oskar Larssons änka Gerda Martina Elisabet Larsson, född Laurell, må räknat från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 1,020 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Anna Mårtensson, född Libell, änka efter förre läraren vid navigations-skolan i Malmö Olof Mårtensson, anhållit, att pension eller understöd av statsmedel måtte beviljas henne. Till stöd för denna framställning har sökanden anført, bland annat, följande.

Sökandens man, som varit född den 27 mars 1849, hade varit lärare vid navigationsskolan i Härnösand under åren 1882—1897 och vid navigationsskolan i Malmö under åren 1897—1914, vilket sistnämnda år han efter uppnådd pensionsålder avgått från sin befattning med pension. Dessutom hade han under tiden från och med den 1 augusti 1912 till och med den 30 juni 1924 varit föreståndare för nautisk-meteorologiska byråns och sjökarteverkets kontrollstation i Malmö. Lärarna vid navigations-skolorna hade år 1908 erhållit möjlighet att bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Sökandens man, som samma år fyllt 59 år, hade emellertid icke begagnat sig av denna förmån på grund av de avsevärda retroaktiva avgifter, som skulle ålegat honom i händelse av hans inträde i kassan. Tillgångarna i boet vore små, sökanden själv vore sjuklig och hade dessutom en minderårig son att försörja.

Vid ansökningen hava fogats dels prästbevis, utvisande att sökanden är född den 27 oktober 1874 och att hon i äktenskapet med den avlidne mannen äger sonen Sten Nils Henry, som är född den 1 december 1911, dels läkarintyg, bestyrkande att hon lider av kronisk sjukdom och att hennes arbetsförmåga på grund härav är nedsatt. Därjämte hava företetts intyg, som vitsorda sökandens uppgifter om mannens anställningsförhållanden och varav i övrigt inhämtas, att han fullgjort sina tjänsteåligganden på ett hedrande sätt, att han avlidit den 28 oktober 1925 och att behållningen i boet icke överstigit 5,000 kronor.

På grund av remisser hava kommerskollegium den 12 december 1925 och statskontoret den 21 januari 1926 avgivit utlåtande i ärendet.

Kommerskollegium har i korthet tillstyrkt ansökningen.

Kommers-
kollegium.

Statskontoret har anført i huvudsak följande.

Statskontoret.

Då i förevarande fall ömmande omständigheter syntes föreligga och då sökandens man under i det närmaste 42 år innehaft väl vitsordade an-
Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 83 häft. (Nr 101.)

ställningar i statens tjänst, finge statskontoret tillstyrka, att årliga pensioner av statsmedel bereddades hans efterlevande att utgå från och med månaden näst efter den, i vilken han avlidit. Därest mannen varit delägare i förenämnda änke- och pupillkassa, skulle från densamma pension hava utgått till änkan med 800 kronor och till sonen med 40 procent därav eller med 320 kronor. Då emellertid några pensionsavgifter i förevarande fall icke blivit erlagda, syntes ifrågavarande belopp böra något nedsättas, förslagsvis till 600 kronor respektive 240 kronor. Oreglerade pensioner åt efterlevande efter befattningshavare i statens tjänst å 600 kronor för änka och 240 kronor för ensamt barn med pensionsberättigad moder motsvarades av reglerade pensioner å 686 kronor respektive 274 kronor eller, efter utjämning till med 12 delbara tal, 684 och 276 kronor. I enlighet härmed borde pension utgå till sökanden, så länge hon förbleve änka, med 684 kronor och till makarnas son till och med det år, varunder han uppnådde 18 års ålder, med 276 kronor.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de i ärendet upplysta omständigheter finner jag billigheten bjuda, att åt änkan Mårtensson och hennes son beredas för deras svaga ekonomiska ställning välbehöfliga understöd av statsmedel. Mot de av statskontoret föreslagna pensionsbeloppen och sättet för desammas bestridande har jag intet att erinra. Dock synes mig jämväl i detta fall tidpunkten, från vilken pensionerna böra utgå, skäligen kunna framflyttas till den 1 januari 1926.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att framlidne navigationsskolläraren Olof Mårtenssons änka Anna Mårtensson, född Libell, och makarnas minderåriga son Sten Nils Henry må, räknat från och med den 1 januari 1926, å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension änkan, så länge hon förbliver änka, till belopp av 684 kronor och sonen till och med det år, varunder han uppnår 18 års ålder, till belopp av 276 kronor.

Vad chefen för handelsdepartementet sålunda under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.